

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ (Economic crisis) ของประเทศไทยเมื่อปี 2540 นับเป็นการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งรุนแรงในประวัติศาสตร์ทางเศรษฐกิจของไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเชิงลบในหลายๆ ด้าน ทั้งในแง่เศรษฐกิจ การเมือง สังคม การจ้างงาน

สืบเนื่องมาจากปัจจัยหลัก คือ การที่รัฐบาลอนุญาตให้มีธุรกรรมวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities : BIBF) ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2536 เป็นต้นมานั้น ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกต่ำกว่าในประเทศมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการหันไประดมทุนจากต่างประเทศ พร้อมกับระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งในการเปิดเสรีทางการเงินของไทยไม่มีมาตรการควบคุมที่ดีทำให้เกิดการหลั่งไหลของเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงก่อนปี 2539 และเกิดการโจมตีค่าเงินบาทอย่างรุนแรง โดยการถือครองเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงิน (Basket of Currency) มาเป็นระบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Float) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ทำให้ค่าเงินบาทขณะนั้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ตามอัตราซื้อถั่วเฉลี่ยเดือนมิถุนายน 2540 จาก 25.8286 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ไปสูงสุดที่ 54.0715 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐตามอัตราซื้อถั่วเฉลี่ยเดือนมกราคม 2541 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์)

การเพิ่มสูงขึ้นของอัตราแลกเปลี่ยนในระยะเวลาอันรวดเร็วทำให้ธุรกิจภาคเอกชนหลายแห่งที่กู้ยืมเงินจากต่างประเทศประสบผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างหนักทันที โดยเฉพาะบริษัทที่ไม่ได้ทำการประกันอัตราแลกเปลี่ยนไว้ล่วงหน้า ส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ของไทยหลายแห่งประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจอันเนื่องมาจากการปล่อยเงินกู้ให้กับภาคเอกชนรวมกับการทำวิเทศธนกิจให้ภาคเอกชน เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans หรือ NPLs) เป็นจำนวนมาก สถาบันการเงินจึงไม่มีการปล่อยสินเชื่อหรือเงินทุนเพิ่มขึ้นให้กับภาคเอกชน ในช่วงเวลานั้นมีธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการเพราะเกิดปัญหาทางการเงิน ขาดสภาพคล่องไม่สามารถชำระหนี้สินได้ ในธุรกิจที่ยังมีศักยภาพพอที่จะดำเนินงานต่อไปได้ต้องพยายามแก้ไขปัญหานี้สินที่เกิดขึ้นโดยเจรจากับบรรดา

บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ทีพีไอ ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทขึ้นเมื่อสิงหาคม 2521 เพื่อประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยเริ่มการผลิตเม็ดพลาสติกชนิด LDPE ในเชิงพาณิชย์เป็นรายแรกและรายเดียวในประเทศเมื่อกันยายน 2525 ต่อมาได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนเมื่อตุลาคม 2537 จากนั้นได้มีการขยายกิจการอย่างกว้างขวางเพื่อรองรับกับความต้องการการใช้เม็ดพลาสติกและน้ำมันในประเทศด้วยการกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมากจากสถาบันการเงินทั้งในและต่างประเทศในปี 2538-2539 เมื่อเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนทำให้บริษัท ทีพีไอ ได้รับผลกระทบอย่างหนักมีหนี้สินเพิ่มขึ้นจำนวนมาก บริษัททีพีไอไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาเงินกู้ยืมส่วนใหญ่ เจ้าหนี้สถาบันการเงินจึงใช้สิทธิเรียกชำระหนี้ที่ยังคงค้างอยู่ทั้งหมดทันทีพร้อมๆ กันทั้งที่เป็นหนี้สินระยะยาว จึงเกิดปัญหาทางการเงิน ในที่สุดขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงไม่สามารถชำระหนี้ได้ จึงประกาศหยุดพักชำระหนี้เมื่อตุลาคม 2540 (รายงานประจำปี 2548 บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน), 2549)

บริษัท ทีพีไอ ได้เข้าเจรจาประนอมหนี้กับเจ้าหนี้เรื่อยมา มีการเจรจายืดเยื้อนานกว่า 3 ปี นับตั้งแต่ ปี 2540-2542 แต่การเจรจาแก้ไขหนี้มีผลกระทบกับผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งมีผลประโยชน์ขัดแย้งกันและไม่สามารถเจรจาดกลงกันได้ ทำให้ภาระหนี้ค้างสะสมมากขึ้นจน มีหนี้สิน

เจ้าหนี้รายใหญ่จำนวน 5 ราย ประกอบด้วย ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), บริษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation), ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Export-Import Bank), ธนาคารแห่งอเมริกา (Bank America Corp.) และธนาคารซิตีแบงก์ (Citibank) ได้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ต่อศาลล้มละลายกลางตามพระราชบัญญัติล้มละลาย เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2543

ศาลล้มละลายได้มีคำสั่งบริษัท ทีพีโอ เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2543 ต่อมา มีคำสั่งแต่งตั้งบริษัท เอ็ฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด เป็นผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ ต่อมาเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2543 ศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบต่อแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งบริษัท เอ็ฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด จัดทำขึ้น และแต่งตั้งให้บริษัท เอ็ฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด เป็นผู้บริหารแผนทำให้สามารถเริ่มการแก้ไขหนี้ที่พีโออย่างจริงจัง นับแต่ได้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการศาลล้มละลายกลางได้แต่งตั้งผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ 3 คณะในช่วงเวลา ดังนี้ คือ

1. บริษัท เอ็ฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด รับผิดชอบในการบริหารงานระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2543 ถึงวันที่ 21 เมษายน 2546
2. ผู้บริหารแผนชั่วคราวโดยลูกหนี้และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับผิดชอบการบริหารงานระหว่างวันที่ 21 เมษายน 2546 ถึงวันที่ 11 กรกฎาคม 2546
3. คณะบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนของกระทรวงการคลัง ซึ่งแต่งตั้งโดยศาลล้มละลายกลาง รับผิดชอบในการบริหารงานตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 ซึ่งศาลล้มละลายได้มีคำสั่งให้สามารถออกจากแผนฟื้นฟูกิจการได้ (รายงานประจำปี 2548 บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน), 2549)

บริษัท ทีพีโอ เป็นลูกหนี้ NPL รายใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการใช้เวลานานถึง 7 ปี เปลี่ยนผู้บริหารแผนฟื้นฟูถึง 3 คณะ นับจากวันที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ จนสามารถออกจากแผนฟื้นฟูกิจการได้ภายหลังออกจากแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว ผู้บริหารคณะใหม่ได้เปลี่ยนชื่อบริษัทใหม่เป็น บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้ศึกษาสนใจศึกษาวิธีการปรับโครงสร้างหนี้ตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย และวิธีที่บริษัท ทีพีโอ เลื่อนนำมาปฏิบัติจนทำให้บริษัทประสบความสำเร็จในการปรับโครงสร้างหนี้ และประเมินผลการดำเนินงานก่อนจนถึงหลังปรับโครงสร้างหนี้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของบริษัท ทีพีโอ เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางปรับใช้กับกิจการของตนเองได้ทั้งในการป้องกันและแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน)

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบการปรับโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยและวิธีที่บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) นำมาปฏิบัติ
2. ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานหลังปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน)
3. เพื่อให้ผู้สนใจสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของกิจการที่ประสบปัญหาทางการเงินและต้องปรับโครงสร้างหนี้ต่อไป

4. นิยามศัพท์

การปรับโครงสร้างหนี้ (Debt Restructuring) หมายถึง กระบวนการที่ลูกหนี้และคณะกรรมการเจ้าหนี้ ตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ ช่วยให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็จะได้รับการชำระหนี้ที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามความสามารถของลูกหนี้ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทำได้หลายวิธี เช่น ลดอัตราดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ ลดเงินต้นและหรือดอกเบี้ยค้างรับ โอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่ไม่เป็นหลักประกันเพื่อชำระหนี้ แปลงหนี้เป็นทุน

การฟื้นฟูกิจการ (Rehabilitation) หมายถึง กระบวนการที่ใช้สำหรับแก้ไขปัญหาทางการเงินและหนี้สินของบริษัท ทีพีไอ ซึ่งมีลักษณะหนี้สินล้มฟื้นตัว (Insolvent) แต่ยังมีช่องทางที่จะทำกำไรต่อไปในอนาคตได้ โดยการเปิดโอกาสให้มีการปรับโครงสร้างหนี้ โครงสร้างเงินทุน โครงสร้างการบริหารจัดการ ภายใต้อาณัติของกฎหมายล้มละลาย

คำสั่งฟื้นฟูกิจการ หมายถึง คำสั่งที่ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ตามคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของเจ้าหนี้ทั้ง 5 ราย ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัทการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งสหรัฐอเมริกา ธนาคารแห่งอเมริกันซันแนล แอสโซซิเอชัน และธนาคารซีทีบีเอ

ที่ปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisor) หมายถึง องค์กรอิสระภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการเจ้าหน้าที่ในการทำงานร่วมกับลูกหนี้ เพื่อจัดทำรายงานทางการเงินและช่วยในการ พัฒนากลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้ในการปรับโครงสร้างหนี้

บริษัท ทีพีไอ หมายถึง บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทยจำกัด (มหาชน) ภายหลังได้ เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549

บริษัท ทีพีไอโพลีน หมายถึง บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)

ผู้บริหารชั่วคราว หมายถึง ผู้บริหารของลูกหนี้หรือบุคคลอื่นที่ศาลสั่งให้มีอำนาจจัดการ กิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว ในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแต่ยังไม่มีการตั้งผู้ทำ แผนฟื้นฟู

ผู้บริหารแผน หมายถึง ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้จัดการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามแผน ฟื้นฟูกิจการ

แผนปรับโครงสร้างหนี้ทางการเงิน (FDRS) หมายถึงแนวทางการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ ระบุไว้ในแผนการปรับโครงสร้างหนี้ทางการเงินของบริษัท ทีพีไอ ซึ่งได้บังคับใช้ทั้งในระหว่าง ระยะเวลาการฟื้นฟูกิจการและภายหลังวันออกจากแผนของบริษัท ทีพีไอ

แผนฟื้นฟูกิจการ หมายถึง แผนหรือข้อตกลงในการปฏิบัติงานที่จัดทำโดยผู้บริหารแผน ฟื้นฟูกิจการที่เสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้และได้รับความเห็นชอบตามมติที่ประชุมให้ดำเนินการฟื้นฟู กิจการของบริษัท ทีพีไอ

ยูโรเบอร์ (Euro Interbank Offered Rate : Euribor) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยต่อปีที่กำหนด โดยผู้บริหารแผน ซึ่งเป็นอัตราที่ปรากฏในหน้าที่เสนออัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร ที่ธนาคารชั้น นำในกลุ่มยูโรเสนอให้กับเงินฝากสกุลยูโรเป็นเวลา 3 เดือน ณ เวลา 11.00 น. (เวลาในบรัสเซล) ณ วันที่มีการคำนวณหาอัตราดอกเบี้ย

ไลบอร์ (London Inter Bank Offered Rate : Libor) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยต่อปีที่พิจารณา โดยผู้บริหารแผน ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ปรากฏในหน้าของบริการตรวจสอบอัตราเงินของรอยเตอร์ เพื่อแสดงอัตราดอกเบี้ยที่เสนอในลอนดอนอินเตอร์แบงก์ สำหรับสกุลเงินมาตรฐานตามที่ระบุใน แผนสำหรับระยะเวลา 3 เดือน ณ เวลา 11.00 น. (เวลาในลอนดอน) ณ วันที่มีการคำนวณหาอัตรา ดอกเบี้ย

หนี้ชั้นที่ 1 (Tier 1) หมายถึง สินเชื่ออิสลาม 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินเชื่อการค้าหมุนเวียน 185 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และหนี้เงินต้นรวมทั้งหนี้เงินกู้ระยะสั้น เงินเบิกเกินบัญชี ตัวแลกเงิน ตัว สัญญาใช้เงิน หนี้เงินกู้ระยะยาว หนี้เงินบาทและหนี้ผู้รับเหมา 1,724 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีสิทธิได้รับ

หนี้ชั้นที่ 2 (Tier 2) หมายถึง หนี้เงินต้นรวมทั้งหนี้เงินกู้ระยะสั้น เงินเบิกเกินบัญชี ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หนี้เงินกู้ระยะยาว หนี้เงินบาทและหนี้ผู้รับเหมาส่วนที่เหลือจากหนี้ชั้นที่ 1 จำนวน 972 ล้านบาทสหรัฐ มีสิทธิได้รับชำระดอกเบี้ยเป็นเงินสดจากกระแสเงินสดส่วนที่เหลือจากการประกอบการ และเงินต้นจะได้รับการชำระจากกระแสเงินสดส่วนที่เหลือจากการประกอบการ และจากการขายทรัพย์สิน

หนี้ที่มีวิธีการชำระพิเศษส่วนที่ 1 หมายถึง หนี้ที่ได้จัดสรรตามแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไข จำนวน 250 ล้านบาทสหรัฐ กำหนดให้มีการชำระด้วยวิธีขายหรือโอนหุ้นบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ให้แก่เจ้าหนี้

หนี้ที่มีวิธีการชำระพิเศษส่วนที่ 2 หมายถึง หนี้ที่ได้จัดสรรตามแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไข จำนวน 650 ล้านบาทสหรัฐ กำหนดให้มีการชำระด้วยเงินที่ได้รับจากการขายส่วนทุนตามแผนหรือการแปลงหนี้เป็นทุน

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non – Performing Loans หรือ NPLs) หมายถึง หนี้ที่ลูกหนี้ค้างชำระเงินต้น และ/หรือดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน เดิมธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด 12 เดือนต่อมาเปลี่ยนแปลงเป็น 6 เดือน เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2540 และเปลี่ยนแปลงมาเป็น 3 เดือน หลังเกิดวิกฤตการณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541

Tranche A หมายถึง หนี้ที่ได้รับการจัดสรรตามแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไข จำนวน 500 ล้านบาทสหรัฐ มีอัตราดอกเบี้ยปกติ

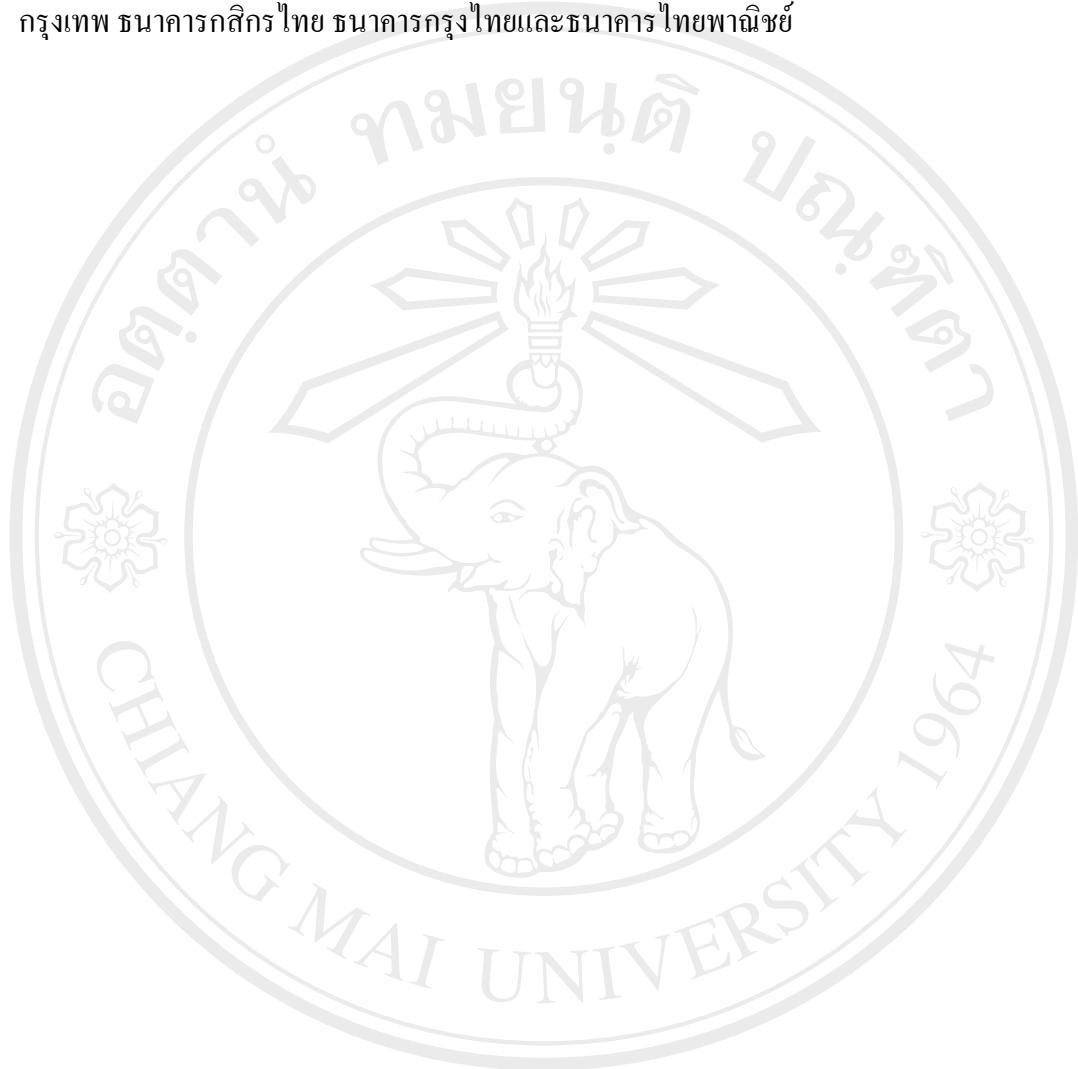
Tranche B หมายถึง หนี้ที่ได้รับการจัดสรรตามแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไข จำนวน 850 ล้านบาทสหรัฐ มีอัตราดอกเบี้ยปกติ

Tranche C หมายถึง หนี้ที่ได้รับการจัดสรรตามแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไข จำนวน 150 ล้านบาทสหรัฐ มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ

Tranche D หมายถึง หนี้ที่ได้รับการจัดสรรตามแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไข จำนวน 300 ล้านบาทสหรัฐ มีอัตราดอกเบี้ยปกติ

SBR (Standard Base Rates) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยพื้นฐานมาตรฐานสำหรับ 4 สกุลเงินหลัก คือ บาท ดอลลาร์สหรัฐ อเมริกา เยน และยูโร ที่ผู้บริหารแผนกำหนดใช้เป็นเงื่อนไขในการชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการ

MLR (Minimum Loan Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยต่อปีซึ่งกำหนดโดยผู้บริหารแผน
ฟื้นฟู ซึ่งเทียบเท่ากับค่าเฉลี่ยของอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำสำหรับเงินกู้ยืมที่ประกาศโดยธนาคาร
กรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทยและธนาคารไทยพาณิชย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved